

Warszawa, dnia 24 września 2017 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA

MINISTER CYFRYZACJI

Anna Streżyńska

BM-WOP.072.123.2017

**Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu RP**

Dot. pisma z dnia 4 września 2017 r. Posła na Sejm RP Pana Pawła Pudłowskiego w sprawie zjawiska stalkingu (interpelacja nr 15171)

Szanowny Panie Marszałku,

przepis art. 190a został dodany do Kodeksu karnego nowelizacją tej ustawy¹, która weszła w życie z dn. 6 czerwca 2011 r. Wcześniej na gruncie polskiego prawa karnego do walki ze stalkingiem można było stosować niektóre z przepisów kodeksu karnego lub kodeksu wykroczeń. Zasadniczy problem był jednak fakt, że zachowania sprawcy (niezwykle dolegliwe dla ofiary) często w ogóle nie były przestępstwami ani nawet wykroczeniami (wystawianie pod domem czy pracą, pisanie listów, zasypywanie SMS-ami czy mailami itp.), choć mogły stanowić dla ofiary znaczącą dolegliwość - stąd decyzja o kryminalizacji nękania jako odrębnego typu przestępstwa, która w opinii ekspertów była zasadna². Rozwój nowych technologii oraz coraz szerszy dostęp do Internetu wśród młodych ludzi spowodował, że sprawcy tego typu przestępstw zaczęli działać również w przestrzeni wirtualnej.

Stalking w sieci jest jednym ze zjawisk zaliczanych do cyberprzemocy, czyli przemocy dokonywanej za pomocą teleinformatycznych środków komunikacji. Do cyberprzemocy zalicza się m.in. nękanie, wyzywanie, straszenie, poniżanie kogoś w Internecie lub przy użyciu telefonu, robienie komuś zdjęć lub filmów bez jego zgody, ich publikowanie i rozsyłanie lub podszywanie się pod kogoś w sieci. Zjawiska cyberprzemocy, w tym uporczywe nękania nigdy nie były bagatelizowane przez Ministerstwo Cyfryzacji. Znając jego wagę i szkodliwość podejmujemy szereg różnych działań, w realizację których zaangażowane jest zarówno MC, jak i nadzorowane przez Ministerstwo organy i jednostki - Urząd Komunikacji Elektronicznej (UKE) oraz Naukowa i Akademicka Sieć Komputerowa (NASK). Działania te mają charakter w szczególności edukacyjny i skupiają się na obszarze bezpiecznego korzystania z Internetu oraz podnoszenia świadomości o zagrożeniach występujących w sieci.

---

¹ Ustawa z dnia 25 lutego 2011 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny (Dz. U. Nr 72, poz. 381)

² Tak m.in. M. Mozgawa, *Komentarz do art. 190a (w:) M. Mozgawa (red.), Kodeks karny. Komentarz aktualizowany*, LEX/el 2017.

Odnosząc się szczegółowo do postawionych w interpelacji pytań poniżej przedstawiam odpowiedzi:

1. Czy Ministerstwo Cyfryzacji dysponuje pełną statystyką dotyczącą stalkingu i jeżeli tak to proszę o jej udostępnienie?

Ministerstwo Cyfryzacji nie prowadzi własnych badań w zakresie zjawiska stalkingu. Do analizy zjawisk zagrożeń w cyberprzestrzeni, w tym szczególnie groźnych dla dzieci i młodzieży MC wykorzystuje różne badania, przede wszystkim te prowadzone przez Naukową i Akademicką Sieć Komputerową.

Szczegółowe badania dotyczące aktywności nastolatków w Internecie, w tym zjawiska przemocy słownej prowadzi NASK. Dotychczas zrealizowane były dwa takie badania: w 2014 i 2016 r. Wybrane wyniki zostały zaprezentowane w publikacjach [„Nastolatki wobec Internetu”](#) oraz [„Nastolatki 3.0”](#). Z opublikowanego w czerwcu 2017 r. raportu z badania Nastolatki 3.0 wynika, że ponad połowa nastolatków (według deklaracji respondentów badania) była świadkiem agresji słownej w przestrzeni wirtualnej. Najczęściej agresja ta przybiera różną formę wyzywania (59,7%), poniżania i ośmieszania (58,1%), podszywania się (40,5%), straszenia (34,2%), rozpowszechnianie kompromitujących treści (33,3%) oraz szantażowania (24,4%). Dane te wskazują, że przemoc słowna jest niemalże zjawiskiem powszechnym. Należy jednak zaznaczyć, że nie dotyczy ona tylko młodych użytkowników Internetu, ale wszystkich, niezależnie od kategorii wiekowej.

Przytoczone w interpelacji dane dotyczą przestępstw stwierdzonych (z art. 190a kodeksu karnego), popełnionych zarówno „fizycznie”, jak i w sieci. Według informacji uzyskanych od Policji, nie są prowadzone odrębnie statystyki dotyczące przestępstw tego typu popełnionych wyłącznie w sieci.

2. Jakie działania do tej pory podejmowało Ministerstwo w celu wyeliminowania bądź skutecznego ograniczenia zjawiska?

Od 2013 r. minister właściwy ds. informatyzacji prowadził różnego rodzaju działania mające na celu ochronę dzieci i młodzieży przed nieodpowiednimi treściami w Internecie. Jak wspomniano na wstępie, największy nacisk kładziony był na działania edukacyjne. Były one realizowane poprzez ogłaszanie konkursów dla organizacji pozarządowych na realizację zadań publicznych. Ich celem było podnoszenie wiedzy i umiejętności w zakresie bezpiecznego korzystania z Internetu, rozpoznawania zagrożeń oraz przeciwdziałania im, w tym przeciwdziałania cyberprzemocy. Działania te kierowane były zarówno do dzieci i młodzieży, jak i nauczycieli oraz rodziców.

Dotychczas przez Ministerstwo dotowanych zostało jedenaście różnych projektów w tym zakresie. Kwota przekazanych dotacji dla organizacji pozarządowych na działania mające na celu ochronę dzieci i młodzieży w sieci w 2013 r. wyniosła 447 000 zł., w 2014 r. – 838 925 zł,

w 2015 r. – 1 000 000 zł. W wyniku tych działań wypracowanych zostało wiele materiałów edukacyjnych adresowanych zarówno do dzieci, nauczycieli, jak i rodziców. Przeprowadzone zostały kampanie informacyjne (Internet, media tradycyjne, plakaty, ulotki, konferencje) oraz lokalne szkolenia i warsztaty. Były to następujące projekty:

Rok 2013

1. Internet a bezpieczeństwo dzieci i młodzieży – IAB Polska
2. Cyfrowa wyprawka dla dorosłych – Fundacja Panoptikon
3. Trening kompetencji cyfrowych – Fundacja Dzieci Niczyje
4. Społeczeństwo cyfrowe – ZHP

Rok 2014

1. Mobilne bezpieczeństwo – Fundacja Nowoczesna Polska
2. Internet a bezpieczeństwo dzieci i młodzieży – IAB Polska
3. Internet – Uwaga Niebezpiecznie – Polski Związek Głuchych Oddział w Łodzi
4. Ambasadorzy Bezpiecznego Internetu – Fundacja dla Kultury.pl

Rok 2015

1. Działania na rzecz bezpiecznego korzystania z internetu – projekt zrealizowany wspólnie przez Fundację Odkrywców Innowacji i Fundację Drabina Rozwoju
2. Ogólnopolska kampania edukacyjno-prewencyjna „Ambasadorzy bezpiecznego internetu – II edycja” – Fundacja dla Kultury.pl
3. Chrońmy młodzież w sieci – program na rzecz bezpiecznego korzystania z internetu przez młodzież – Stowarzyszenie Ruch Pomocy Psychologicznej „Integracja”

W ramach jednego z zadań zrealizowanych w 2015 r. (pkt. 1) opracowany został przy współudziale ekspertów z zakresu bezpieczeństwa cyberprzestrzeni (NASK i WSP im. Korczaka) „[Standard bezpieczeństwa online placówek oświatowych](#)”, w którym przedstawione zostały procedury interwencji m.in. w przypadkach: cyberprzemocy, groomingu, napotkania nielegalnych treści, sekstingu, czynów zabronionych, nadmiernego korzystania z nowoczesnych technologii oraz reagowania na zagrożenia i incydenty komputerowe. Uwzględniono również zalecenia dotyczące przygotowania bezpiecznej i efektywnej infrastruktury internetowej dla szkoły lub innej placówki oświatowej.

Na szczególną uwagę zasługują działania prowadzone przez NASK, który od wielu lat podejmuje szereg inicjatyw związanych z popularyzacją wiedzy o zagrożeniach w Internecie. Za tworzenie oraz realizację działalności szkoleniowej, edukacyjnej oraz popularyzatorskiej Instytutu odpowiada Akademia NASK. Do zadań Akademii NASK należy prowadzenie działań związanych z zastosowaniem technologii informatycznych w społeczeństwie informacyjnym oraz z przeciwdziałaniem wykluczeniu cyfrowemu, w tym szeroko rozumianą tematyką bezpieczeństwa Internetu (w szczególności jego najmłodszych użytkowników). Akademia

NASK odpowiada za organizację szkoleń, seminariów i warsztatów związanych z edukacją i popularyzacją idei bezpieczeństwa dzieci i młodzieży oraz prowadzenie różnorodnych akcji i programów edukacyjnych nakierowanych na podnoszenie kompetencji cyfrowych wśród dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych. Dla różnych grup, w tym nauczycieli, opiekunów, rodziców, a także przedstawicieli Policji i wymiaru sprawiedliwości organizowane są seminaria, konferencje i spotkania. Ich celem jest podnoszenie poziomu wiedzy m.in. w zakresie wykorzystania nowych mediów w dydaktyce, zagrożeń internetowych i sposobów postępowania w sytuacji problemowej, procedur reagowania i profilaktyki, w tym w szczególności w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania cyberprzemocy wśród dzieci i młodzieży, kontaktu ze szkodliwymi treściami, nadużywania Internetu, a także dotyczące problematyki zwalczania przestępstw internetowych popełnianych przeciwko małoletnim.

Ponadto Akademia NASK realizowała inne projekty, które również poruszały jedno z najważniejszych zagrożeń wśród dzieci i młodzieży, jakim jest cyberprzemoc - były to m.in.

- projekt KURSOR (kształcenie umiejętności wykorzystywania nowoczesnych technologii i multimediiów w dydaktyce, rozwijanie kompetencji cyfrowych uczniów);
- „Przygody Plika i Foldera w sieci” (przeznaczony dla uczniów szkół podstawowych, którego celem jest zwiększanie świadomości nt. zagrożeń internetowych),
- część edukacyjna pilotażowego projektu OSE – Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej (celem pilotażu było wdrożenie technicznego modelu dostępu do bezpiecznego szerokopasmowego Internetu w szkołach oraz udostępnienie szkołom multimedialnych aplikacji i serwisów o charakterze edukacyjnym),
- CodeWeek NASK (włączenie instytutu w inicjatywę europejską skierowaną do osób w każdym wieku, zachęcająca do nauki kreatywnego programowania oraz rozszerzająca możliwości wzbogacania kompetencji związanych z kodowaniem).

NASK Organizuje również Kongres Młodych Internautów (KOMIN), warsztaty dla młodzieży oraz konkursy tematyczne. Jednocześnie w ramach NASK funkcjonuje Dyżurnet.pl, który podejmuje działania wobec nielegalnych treści zgłoszonych przez użytkowników Internetu lub instytucje. NASK jest także koordynatorem Polskiego Centrum Programu Safer Internet, który realizuje z partnerami kompleksowy program Komisji Europejskiej „Safer Internet”. W latach 2016 – 2017 w ramach projektu zorganizowanych zostało wiele wydarzeń edukacyjnych i informacyjnych, w tym kampanię społeczną [„Możesz pomóc - reaguj, zgłoś!”](#) prowadzoną przez Dyżurnet.pl – ma ona na celu zwrócenie uwagi na problem skutków, jakie dla ofiar niosą umieszczone w Internecie materiały przedstawiające seksualne wykorzystywanie dzieci. Na stałe do kalendarza wydarzeń z obszaru bezpiecznego Internetu wpisał się Dzień Bezpiecznego Internetu inicjowany przez Safer Internet, obchodzony w szeregu placówek oświatowych i kulturalnych oraz Międzynarodowa Konferencja

„Bezpieczeństwo Dzieci i Młodzieży w Internecie”. W dniach 19-20 września 2017 r. konferencja ta odbyła się już po raz jedenasty.

Prowadzonych jest więc wiele projektów zarówno krajowych, jak i międzynarodowych, dedykowanych różnym grupom społecznym, wiekowym oraz zawodowym. Oprócz celowych działań i projektów eksperci NASK są obecni w mediach informując o zagrożeniach oraz zasadach bezpiecznego korzystania z Internetu. Komunikaty medialne w dużej mierze kierowane są do dorosłych użytkowników Internetu, w tym do opiekunów i rodziców.

W 2016 r. NASK zrealizował wspomniane już badanie Nastolatki 3.0, którego celem była diagnoza świadomości zagrożeń związanych z użytkowaniem Internetu przez dzieci i młodzież. Wyniki badania stanowią podstawę do planowania dalszych działań i akcji informacyjno-edukacyjnych.

Również UKE realizuje szereg działań edukacyjnych o nazwie [„Mój smartfon, mój mały świat”](#) - w formie warsztatów i spotkań bezpośrednio wśród najmłodszych użytkowników Internetu edukuje o bezpiecznych zasadach korzystania z nowych technologii.

Mając na względzie występujące różnego rodzaju zagrożenia w Internecie, w tym również te zagrażające najmłodszym, w 2016 r. w Ministerstwie Cyfryzacji rozpoczęte zostały prace nad strategicznym podejściem do problematyki ochrony cyberprzestrzeni. W wyniku tych działań, Prezes Rady Ministrów w dniu 9 maja 2017 r. podpisał uchwałę nr 52/2017³ w sprawie [Krajowych Ramach Polityki Cyberbezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej na lata 2017 – 2022](#). Jednym z kierunków Polityki jest działanie 7.5. *Stworzenie warunków do bezpiecznego korzystania z cyberprzestrzeni przez obywateli*. Zakłada ono edukację w zakresie cyberbezpieczeństwa, którą należy rozpoczynać już na etapie kształcenia wczesnoszkolnego. Uwzględniając tematykę bezpiecznego korzystania z cyberprzestrzeni planowane jest opracowanie i wdrożenie zmian do podstaw programowych nauczania. Zakłada się także opracowanie i uruchomienie kursów doszkalających dla nauczycieli informatyki oraz wdrożenie adekwatnych zmian w kształceniu podyplomowym nauczycieli. Równolegle, we współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz ośrodkami akademickimi, administracja publiczna podejmie systemowe działania uwrażliwiające społeczeństwo na zagrożenia płynące z cyberprzestrzeni, a także działania edukacyjne w zakresie praw i wolności w środowisku cyfrowym. Uruchomione zostaną m.in. kampanie społeczne, skierowane do różnych grup docelowych (między innymi dzieci, rodziców i seniorów). Działania te są w trakcie realizacji.

Co istotne Ministerstwo Edukacji Narodowej w nowych podstawach programowych zarówno dla szkół podstawowych, jak i ponadpodstawowych uwzględniło zarówno kwestie związane z

---

³ uchwała nr 52/2017 Rady Ministrów z dnia 27 kwietnia 2017 r. w sprawie Krajowych Ram Polityki Cyberbezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej na lata 2017 – 2022

wykorzystywaniem nowych technologii w procesie nauczania, jak również bezpieczeństwa w cyberprzestrzeni i krytycznego myślenia. Rozpoczęte zostały również prace mające na celu podnoszenie kompetencji nauczycieli i wychowawców w tym obszarze.

W Ministerstwie Cyfryzacji natomiast trwają prace nad kampaniami edukacyjno-informacyjnymi realizowanymi w ramach działania 3.4 Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa (PO PC). Celem kampanii będzie przede wszystkim wskazywanie korzyści korzystania z Internetu oraz promowanie usług administracji publicznej dostępnych w sieci. Podniesione zostaną również kwestie bezpieczeństwa.

3. Czy Ministerstwo Cyfryzacji współpracuje z Ministerstwem Edukacji Narodowej w temacie stalkingu, jeżeli tak to jakie są to inicjatywy?

MC współpracuje z MEN w obszarze bezpieczeństwa dzieci w Internecie m.in. w ramach realizacji Rządowego programu na lata 2014-2016 „[Bezpieczna i przyjazna szkoła](#)” (od października 2014 r.) oraz w ramach Rządowego programu wspomagania w latach 2015-2018 organów prowadzących szkoły w zapewnieniu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w szkołach „[Bezpieczna+](#)” (od sierpnia 2015 r.). Programy te są koordynowane przez MEN.

Ważnym elementem współpracy pomiędzy MEN a MC/MAiC, był udział w pracach komisji rozstrzygających konkursy na realizację zadań publicznych przez organizacje pozarządowe. Eksperti z MEN uczestniczyli w pracach komisji Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji przy rozstrzygnięciu konkursu pn. „Działania na rzecz bezpiecznego korzystania z Internetu”, zaś z MAC w konkursie ogłoszonym przez MEN pn. „Poprawa kompetencji pracowników szkoły, uczniów i ich rodziców w zakresie bezpiecznego korzystania z cyberprzestrzeni oraz reagowania na zagrożenia”. Konkurs ogłoszony przez MEN, został rozstrzygnięty we wrześniu 2015 r., a wybrane w jego ramach projekty będą realizowane do końca 2018 r.

Eksperti z MEN uczestniczą również w pracach prowadzonych przez MC w obszarze projektowania szczegółowych działań do Krajowych Ram Polityki Cyberbezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej.

Z wyrazami szacunku,

Anna Streżyńska
Minister Cyfryzacji
/podpisano elektronicznie/

Do wiadomości:

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów